

تکرار سرنوشت الفبای جمهوری آذربایجان، این بار در ازبکستان

استفاده رسمی از الفبای لاتین در ازبکستان آغاز شد و کاربرد الفبای لاتین تا سال 2023 در این کشور همگانی خواهد شد. تغییر الفبا در جمهوری آذربایجان نیز برای بار سوم از کریل به لاتین در سال 2001 میلادی اتفاق افتاده بود.

No	Алифбо хрәфәләре	Хәрәфә	Кириллдан күчерелгән	No	Алифбо хрәфәләре	Хәрәфәларның исеме	Кириллдан күчерелгән
1	А а		А а	16	Ң ң	ңе	Нн
2	Б в		В в	17	О о	о	Оо
3	С с	се	С с	18	Ө ө	ө	Уу
4	С с	се	С с			ре	Нн
5	Д д		Д д				Кк
6							Рр
7							Тт
8							Уу
9							Вв
10							Хх
11							Уу
12	Җ җ		Ж ж	19	Ү ү	ү	Хх
13	К к		К к	20	Ү ү	ү	Нн
14	Л л		Л л	21	Ү ү	ү	Җ җ
15	М м		М м	22	Ү ү	ү	Җ җ

به گزارش آرآن نیوز؛ استفاده رسمی از الفبای لاتین برای زبان ترکی در ازبکستان آغاز شد و گفته می شود طبق مصوبه دولت ازبکستان کاربرد الفبای لاتین در این کشور تا سال 2023 همگانی خواهد شد.

عبدالله آریپوف، نخست وزیر ازبکستان سال گذشته طی فرمانی، استفاده از الفبای لاتین برای کتابت زبان ترکی ازبکی را جهت استفاده در تمامی مکاتبات، اسامی اماکن و خیابان ها، نهادهای و سازمانها، تابلوها و آگهی های تبلیغاتی، از اول آگوست امسال ابلاغ کرده بود.

گفتنی است؛ در سال 1307 شمسی (1928 میلادی) الفبای رایج در میان کشورهای آسیای میانه و همچنین زبان مردم جمهوری آذربایجان که تا آن زمان با الفبای فارسی/عربی نوشته می شد، به الفبای لاتین تغییر کرد و در سال 1317 (1938 میلادی) دولت شوروی، برای یکی گردانیدن خط، همه جمهوری های خود (به جز ارمنستان و گرجستان) را مجبور کرد تا خط خود را از لاتین به روسی (سرلیک) برگردانند .

تغییرات پی درپی الفبا در جمهوری آذربایجان که در سال 1928 از الفبای فارسی به لاتین و 10 سال بعد در سال 1938 از لاتین به کریل و در سال 1380 شمسی (2001 میلادی) دوباره از کریل به لاتین رخ داد، ضربه جبران ناپذیری بر علم و فرهنگ این سرزمین وارد نمود.

برای این تغییرات و سیاستهای کمونیستی روسها و پس از آن حاکمیت غربگرایان در جمهوری آذربایجان ، کتب تاریخی و ادبی در این کشور، با تحریف های اساسی و هوشمندانه مواجه شد و مردم این سرزمین از اصل و ریشه فرهنگی و تاریخی خود دور گردیده و ارتباط نسل های معاصر با نسلهای گذشته آنها قطع شد و هم اکنون این گسست فرهنگی کاملاً مشهود است و امروز نسل جوانی در این کشور به عرصه رسیداند که هیچ گونه اطلاعی از گذشته و تمدن خود نداشته و میراث مادی و معنوی خود را نمی شناسند و با لطامت جبران ناپذیری که بر صنعت چاپ و نشر جمهوری آذربایجان وارد شده است ، میلیونها جلد کتاب با الفبا های متعدد در نقاط مختلف این کشور بدون استفاده رها شد.

نسل کنونی جمهوری آذربایجان در قفقاز جنوبی و مردم کشورهای آسیای میانه با وجود داشتن مشترکات عمیق فرهنگی با ایران به علت مانعی بزرگ به نام الفبای تغییر یافته، امکان مطالعه مستقیم منابع علمی و تاریخی سرزمین خود را نداشته و با منابعی تحریف شده ، ناقص و گزینش شده با سلیق سیاسی و قومی و سفارشی مواجه اند و برای ترجمه دقیق و امانت دارانه کتب مرجع به زبان امروزی آنها نیاز به سالها زمان، هزینه و نیروی انسانی متخصص و دلسوز وجود دارد که البته یک نیاز ضروری و یک وظیفه انسانی برای کمک به آشنایی این نسل با هویت واقعی آنها به شمار می رود .

می توان گفت؛ امروزه حضور و فعالیت در فضای مجازی در اکثر کشور ها جانشین کتاب شده و شاید این فضای مجازی است که به طور ناملموس هدایت بشر را در حوزه فرهنگی و اجتماعی در دست گرفته است و متأسفانه این اتفاق در زمانی اتفاق می افتد که نسل جدید در کشورهایی چون جمهوری آذربایجان و یا ازبکستان و سایر کشور های جدا شده از شوروی، نتوانسته بودند این گسست عمیق فرهنگی با پیشینیان خود را که در اثر تغییر متعدد الفبا اتفاق افتاده بود را جبران نمایند و با حضور پر رنگ فضای مجازی و شبکه های اجتماعی در زندگی بشر، فرهنگ کتابخوانی دچار عقب نشینی گردید و با همه گیری ویروس کرونا و ایجاد محدودیت برای مراکز علمی و آموزشی و کتابخانه ها، بر عمق این فاجعه افزوده شد.

دوری نسل حاضر از کتاب و کتابخوانی خطری است که موضوع آگاهی از حقایق تاریخی را بخصوص در کشورهایی چون جمهوری آذربایجان تهدید می کند و ضروری است به واسطه فعالیت بیشتر مراکز فرهنگی، تاریخی و علمی و با نقش آفرینی و تولید و ارائه محتوا در فضای مجازی و شبکه های اجتماعی به گوشه ای از شبهات و اطلاعات تحریف شده پاسخ مناسب داده شود.

امیر ثابت